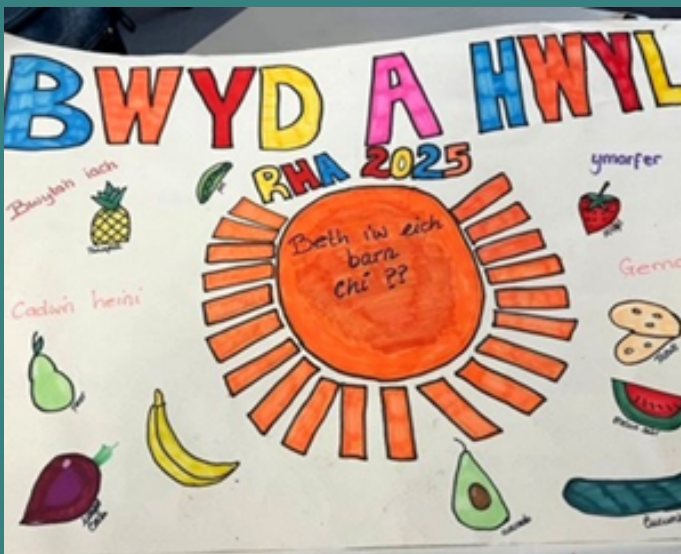

ADRODDIAD BLYNYDDOL CEFNOGI POBL 2025/26

CIPOLWG O'R FLWYDDYN 2025/26

£278,000

Gwerth y Grant
Hanfodion
Ysgol
wedi eu
dosbarthu

500

o blant yn derbyn
cynnig Dechrau'n
Deg (Gofal Plant
am Ddim)

£11.7 miliwn

Gwerth y
gostyngiadau
treth cyngor
wedi eu
dosbarthu

706

o blant wedi
mwynhau sesiwn
Trelar Chwarae
am ddim

£10,600

Gwerth y
talebau ynni
wedi eu
dosbarthu

498

o drigolion wedi
derbyn help gan yr
Hyrwyddwyr Lles

£16.8 miliwn

Gwerth y budd-
dal tai wedi eu
dosbarthu

175

o drigolion yn
dychwelyd i waith
ar ôl cymorth Tîm
Gwaith Gwynedd

£5,000

Gwerth y
talebau
argyfwng
wedi eu
dosbarthu

162

o drigolion wedi
derbyn help gan yr
Tîm Gafael Llaw

£101,000

Gwerth y nwyddau
mislif am ddim
wedi eu
dosbarthu

26,300

o becynnau bwyd
wedi eu ddosbarthu
i drigolion drwy'r
Grant Bwyd

RHAGAIR

Rwyf yn gwybod bod llawer o bobl a theuluoedd ar draws Gwynedd yn dal i wynebu heriau sylweddol yn eu bywydau bob dydd. Mae'r argyfwng costau byw, pwysau ariannol a'r effaith ar lesiant wedi cynyddu'r angen am gymorth ymarferol, caredig a theg. Dyna pam mae'r Rhaglen Cefnogi Pobl yn bwysig. Nid darparu gwasanaethau yn unig yw hyn, ond gweithio efo pobl er mwyn cael y gorau iddyn nhw gan fynd y filltir ychwanegol.

Mae'r adroddiad hwn yn dangos y gwahanol ffyrdd mae Cyngor Gwynedd yn cefnogi trigolion – o helpu gyda chostau bwyd ac ynni, cynyddu incwm drwy fanteisio ar fudd-daliadau, cymorth gyda biliau a chyngor ariannol, i gefnogaeth gofal plant a darparu gweithgareddau a chyfleoedd am ddim i blant a phobl ifanc dros yr haf.

Er fy mod yn falch o'r gwaith hwn, mae'n bwysig cydnabod bod tlodi yn parhau i fod yn her sylfaenol yn ein cymdeithas. Mae hyn yn golygu bod y Cyngor, yn y bôn, yn ymateb i'r symptomau ac yn ceisio lliniaru eu heffaith ar bobl a theuluoedd.

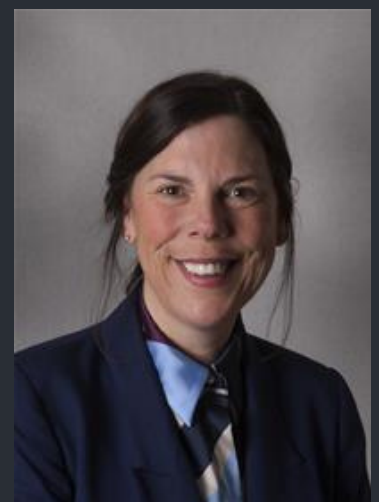
Yn aml, nid un math o gymorth sy'n gwneud y gwahaniaeth, ond cyfuniad o gefnogaeth sydd wedi'i theilwra i anghenion yr unigolyn neu'r teulu. Er bod data a ffigurau yn bwysig i ddangos maint ac effaith y gwaith, mae'r straeon a'r astudiaethau achos gan bobl go iawn ar draws Gwynedd yn dangos yn glir yr effaith ar fywydau pobl. Mae'n arbennig o galonogol gweld gwasanaethau'n dod yn nes at bobl – yn ein llyfrgelloedd, drwy'r hyrwyddwyr lles, yr hybiau a mannau lleol eraill.

Mae helpu trigolion yn ganolog i waith y Cyngor. Tra bod yr adroddiad hwn yn canolbwyntio ar waith penodol y Rhaglen Cefnogi Pobl, bydd gwybodaeth bellach am y gwaith ehangach sy'n helpu trigolion a chymunedau ledled Gwynedd ar gael yn Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ac Adroddiad Blynyddol y Cyngor pan gânt eu cyhoeddi.

Hoffwn ddiolch i staff y Cyngor, ein partneriaid, sefydliadau lleol a'n cymunedau am eu gwaith caled dros y flwyddyn ddiwethaf i gefnogi pobl ar draws Gwynedd. Mae'r adroddiad hwn yn dangos yn glir y gwahaniaeth sy'n cael ei wneud drwy gydweithio.

Cynghorydd Nia Wyn Jeffreys

Arweinydd Cyngor Gwynedd

BETH YDI RHAGLEN CEFNOGI POBL?

Mae'r rhaglen hon yn rhan o "Gynllun y Cyngor 2023-28", ac yn perthyn i'r maes blaenoriaeth Gwynedd Ofalgar.

BETH YW AMCANION Y RHAGLEN?

- (1) Helpu pobl Gwynedd i ymdopi hefo heriau costau byw.
- (2) Helpu pobl Gwynedd i gael y gefnogaeth, gwybodaeth a'r mynediad i'r gwasanaethau sydd ei hangen arnynt.

BETH OEDD PRIF FFRYDIAU GWAITH AR GYFER 2025/26?

CYMORTH GYDA COSTAU BYW

Sicrhau fod trigolion Gwynedd yn derbyn ac yn hawlio popeth sy'n ddyledus iddynt i'w helpu gyda costau byw.

HYBIAU CYMUNEDOL

Sicrhau fod trigolion Gwynedd yn cael y gefnogaeth, gwybodaeth a mynediad i rai o wasanaethau y Cyngor yn eu cymunedau.

EIN FFORDD NI O WEITHIO

Sicrhau bod y Cyngor yn gweithio mewn ffordd sy'n canolbwyntio ar bobl a'u anghenion.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

CYMORTH COSTAU BYW: HAWLIA DY ARIAN

YMGYRCHOEDD

Y prif neges yw "Hawliwch yr hyn sy'n ddyledus i chi"!

Mae nifer o drigolion Gwynedd â hawl i fudd-dal ond nid ydynt yn ei hawlio - gall hynny fod oherwydd nad ydynt yn ymwybodol o'u hawliau, yn gwybod sut, nac o ble i'w hawlio.

Felly rydym wedi bod yn cefnogi ymgyrch genedlaethol Llywodraeth Cymru, i godi ymwybyddiaeth trigolion Gwynedd i hawlio eu harian.

Wyt ti'n colli allan?

Gallet ti gael mwy o arian i helpu gyda chostau byw.

Darganfydda os elli di dderbyn:

- ✓ Credyd Pensiwn: £1,800 (ar gyfartaledd)
- ✓ Gostyngiad Treth y Cyngor: £800 o arbedion (ar gyfartaledd)
- ✓ Arian ychwanegol os wyt ti'n gofalu am rywun neu'n astudio

Hawlia dy arian.
Ffonia linell gymorth Advicelink Cymru am ddim neu sgania'r cod QR i ddechrau arni.

0800 702 2020 Llyn-Gwe 8am-7pm
Sad 9am-1pm

CREDYD PENSIWN

Mae Credyd Pensiwn yn gymorth ariannol i bobl dros oedran pensiwn sydd ar incwm isel. Gall roi mynediad at gymorth neu fudd-daliadau ychwanegol hefyd.

Fe wnaethom gysylltu, drwy lythyr, gyda **167 o drigolion** a oedd yn gymwys ond ddim yn hawlio Credyd Pensiwn, gan gynnig cymorth iddynt wneud cais.

Pam fod hyn yn bwysig?

Gall olygu hyd at £23,000 ychwanegol y flwyddyn i drigolion Gwynedd, neu tua £210,000 dros gyfnod hawlio cyfartalog.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH PLANT

Mae Cronfeydd Ymddiriedolaeth Plant yn gyfrifon cynilo a sefydlwyd gan y Llywodraeth ar gyfer plant a aned rhwng 2002 a 2011, gyda chyfraniad ariannol cychwynnol i helpu pobl ifanc gynilo ar gyfer eu dyfodol.

Bu swyddogion yn codi ymwybyddiaeth pobl ifanc 14–22 oed o'r cronfeydd, gan fod llawer o bobl ifanc cymwys heb hawlio eu cynilion nac yn ymwybodol bod cyfrif yn bodoli yn eu henw.

Pam fod hyn yn bwysig?

Gall pobl ifanc yng Ngwynedd fod yn colli allan ar rhwng £250 a £500 o gynilion sy'n ddyledus iddynt.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

GOSTYNGIAD TRETH CYNGOR

Mae Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor yn helpu pobl ar incwm isel drwy leihau / ddileu eu bil Treth.

Pam fod hyn yn bwysig?

Mae 8,350 o drigolion yn cael Gostyngiad Treth Cyngor, gwerth cyfanswm o £11.7 miliwn

BUDD-DAL TAI

Mae Budd-dal Tai yn gymorth ariannol sy'n helpu pobl ar incwm isel i dalu eu rhent.

Pam fod hyn yn bwysig?

Mae 2,557 o drigolion yn cael budd-dal tai, gwerth cyfanswm o £11.8 miliwn

CYMORTH COSTAU BYW: TLODI TANWYDD

CYNGOR YNNI

Mae Tîm Ynni yn cefnogi trigolion gyda chostau ynni, effeithlonrwydd ynni yn y cartref a gwybodaeth am dariffau.

Cynhaliwyd **dros 100 o sesiynau galw heibio** i roi cyngor a gwybodaeth i drigolion.

Bum yn gweinyddu **talebau Fuel Bank Foundation** i helpu aelwydydd ar fesuryddion talu ymlaen llaw i gael mynediad at wres argyfwng.

Pam fod hyn yn bwysig?

Cefnogwyd 341 o drigolion i gael Talebau Fuel Bank Foundation, gwerth cyfanswm o tua £10,670.

CYNLLUN ECO4

Mae ECO4 yn gynllun cenedlaethol sy'n helpu aelwydydd incwm is i wella effeithlonrwydd ynni eu cartrefi, gan leihau biliau a charbon.

Pam fod hyn yn bwysig?

1,140 o gartrefi wedi derbyn grant ECO4, a chynnyddu eu sgôr EPC gan leihau biliau.

Rhwng Hydref 2022 a Rhagfyr 2025, roedd y Cyngor yn gweinyddu ceisiadau gan drigolion am grant ECO4 ar ran y llywodraeth.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

CYMORTH COSTAU BYW: ARIAN MEWN ARGYFWNG

TALEBAU ARGYFWNG

Mae talebau argyfwng yn gymorth ariannol brys sy'n cael eu rhoi i bobl mewn argyfwng.

Rhoddodd y Cyngor gymorth ariannol brys i dalu am fwyd, ynni neu eitemau cartref hanfodol i drigolion pan oeddent mewn argyfwng.

Pam fod hyn yn bwysig?

Dosbarthwyd 101 o dalebau, sef gwerth cyfanswm o £5,000.

CYMORTH I FANCIAU BWYD A CYNLLUNIAU BWYD

Mae Cronfa Cymorth Argyfwng Bwyd yn grant sy'n cefnogi prosiectau sy'n darparu cymorth bwyd i bobl.

Eleni, cefnogwyd 41 o grwpiau cymunedol drwy'r gronfa, gyda £150,300 yn cael ei ddyrannu i gefnogi banciau bwyd, pantris bwyd, clybiau swper, a darpariaeth pecynnau bwyd.

Pam fod hyn yn bwysig?

Dosbarthwyd tua **26,400 o becynnau bwyd** gan sicrhau cymorth brys a hanfodol i filoedd o aelwydydd ar adeg o bwysau ariannol.

Cynlluniau bwyd amrywiol ar draws y sir, a ddarperir gan bartneriaid.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

CYMORTH COSTAU BYW: GOFAL PLANT

Mae Dechrau'n Deg yn rhaglen Llywodraeth Cymru sy'n cefnogi plant 0–4 oed a'u teuluoedd gyda gofal plant am ddim a chymorth cynnar.

Eleni, ychwanegwyd Deiniolen a Phenygroes at y Cynllun, gan ehangu mynediad at ofal plant i fwy o deuluoedd ar draws y sir.

Pam fod hyn yn bwysig?

Mae tua **500** o blant yn derbyn y cynnig Dechrau'n Deg

Agoriad swyddogol swyddfa Dechrau'n Deg a chaban newydd Cylch Deiniolen

CYMORTH COSTAU BYW : GWEITHGAREDDAU

Mae tua **31% o blant yng Nghymru yn byw mewn flodi**, sy'n cyfyngu ar eu gallu i gymryd rhan mewn gweithgareddau chwarae a hamdden, yn enwedig yn ystod gwyliau ysgol. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, fe wnaeth y Cyngor ddarparu gweithgareddau, fel

- **Trelar Chwarae:** Teithiodd y Trelar ar draws y sir yn cynnal sesiynau chwarae am ddim i blant hyd at 11 oed.
- **Haf o Hwyl:** Darparu gweithgareddau am ddim neu ar gost isel, ar y cyd hefo Byw'n Iach, mewn canolfannau hamdden yn ystod gwyliau ysgol.
- **Gwasanaeth Ieuencid:** Cynnig gweithgareddau am ddim fel Zorbs, dartiau, celf a chwaraeon i bobl ifanc yn eu harddegau.
- **Cynllun Bwyd a Hwyl:** Cymerodd 8 ysgol yng Ngwynedd ran yn y cynllun ce4nedlaethol hwn yn ystod gwyliau'r haf 2025.
- **Uwchraddio Meysydd Chwarae:** Defnyddiwyd gwerth £196,000 o grant y Gronfa Ffyniant Gyffredin a Chronfa Plant Llywodraeth Cymru, i wella 29 maes chwarae.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

CYMORTH COSTAU BYW: YSGOLION

CINIO YSGOL AM DDIM

Mae pob plentyn yng Nghymru sy'n mynychu ysgol gynradd yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim.

Nid yw pob plentyn yn manteisio ar ginio ysgol am ddim, ac felly yn colli allan ar bryd o fwyd cynness i'w hiechyd, neu'n golygu fod teuluoedd yn dal i brynu a darparu bocys bwyd.

Felly cynhaliodd y Gwasanaeth Arlwyo a Glanhau sesiynau blasu bwyd mewn ysgolion cynradd i annog diddordeb.

Pam fod hyn yn bwysig?

Mae 83% o blant bellach yn derbyn cinio ysgol am ddim, sydd wedi codi o 67%.

GRANT HANFODION YSGOL

Mae Grant Hanfodion Ysgol yn gynllun sy'n helpu teuluoedd ar incwm isel gyda chostau ysgol, fel gwisg ysgol, llyfrau ac offer dysgu.

Bu i'r Cyngor hyrwydo'r grant yn ystod y flwyddyn a gweinyddodd daliadau i 2,128 o blant ar gyfer eleni.

Pam fod hyn yn bwysig?

Rhodddwyd gwerth £278,000 o grant i deuluoedd tuag at gost hanfodion ysgol.

PROSIECT LLEIHOU COST MYND I'R YSGOL

Mae traean o rieni disgyblion ysgolion uwchradd o'r farn fod costau ysgol yn rhy uchel, gyda'r prif gostau'n cynnwys cinio ysgol, gwisg ysgol a theithiau preswyl. Mae rhieni hefyd yn dweud wrthym fod cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol a chwaraeon yn gostus.

Er mwyn ymateb i'r pryderon hyn, mae Adran Addysg y Cyngor a'c ysgolion Gwynedd yn cydweithio ar Siarter 'Ysgolion Cost Gyfeillgar'. Bydd y Siarter yn helpu ysgolion i adolygu polisiâu ac i wneud newidiadau ymarferol er mwyn lleihau'r pwysau ariannol ar deuluoedd.

Mae'r Cyngor wedi cydweithio gyda Byw'n Iach i gasglu ac ail-ddosbarthu esgidiau chwaraeon am ddim.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

CYMORTH COSTAU BYW: CYNLLUNIAU ERAILL

CROESO CYNNES

Mae lleoliadau Croeso Cynnes yn darparu manau cynnes a chroesawgar lle gall pobl gymdeithasu, cymryd rhan mewn gweithgareddau, cael paned neu fwyd, a lleihau unigrwydd.

Pam fod hyn yn bwysig?

Ychwanegwyd 67 lleoliad newydd a dyrannwyd £49,000 mewn grantiau i gefnogi'r ddarpariaeth.

URDDAS MISLIF

Mae'r Cyngor yn cefnogi'r ymgyrch i fynd i'r afael â thlodi mislif drwy sicrhau mynediad at nwyddau mislif mewn ysgolion, llyfrgelloedd, canolfannau Byw'n Iach a lleoliadau cymunedol ar draws y sir.

Pam fod hyn yn bwysig?

Dosbarthwyd gwerth £101,000 o gynnyrch mislif eco-gyfeillgar i drigolion Gwynedd.

TOCYN TEITHIO

Mae'r Cyngor yn gweithio'n agos â Trafnidiaeth Cymru i gefnogi cynlluniau teithio megis y tocyn teithio 55+, gan helpu i wneud trafndiaeth gyhoeddus yn fwy fforddiadwy a hygyrch i drigolion.

Pam fod hyn yn bwysig?

Ar gyfartaledd, mae oddeutu 67,000 o deithwyr y mis wedi defnyddio'r tocyn teithio bws rhad.

CHWILIO AM WAITH

Mae Gwaith Gwynedd yn cefnogi unigolion sydd wedi bod allan o waith, neu sy'n wynebu rhwystrau yn y gweithle, i ddatblygu sgiliau, cynyddu oriau gwaith a chael cyflogaeth sefydlog neu â gwell cyflog.

Pam fod hyn yn bwysig?

Cefnogwyd 175 o drigolion i ddychwelyd i waith, gyda 103 arall yn datblygu sgiliau i sicrhau gwell cyflog.

Astudiaeth Achos: Stori Sion a'i blant *

Yn aml, nid un ymyrraeth unigol sy'n gwneud y gwahaniaeth, ond pecyn o gymorth wedi'i deilwra i anghenion yr unigolyn neu'r teulu.

Er bod mesur data meintiol yn bwysig, nid oes dim yn dod â'r gwaith yn fyw cystal a stori unigolyn, sy'n dangos y newid gwirioneddol ym mywydau pobl.

Daeth Sion, sy'n dad ifanc i'r banc bwyd, yn amlwg yn nerfus ac yn teimlo cywilydd wrth gyrraedd. Yn ystod sgwrs hir, eglurodd ei fod ddim ond wedi dod trwy'r drws er mwyn lles ei blant.

Drwy gymryd amser i wrando, bu modd trafod ei sefyllfa a'i gyfeirio at gymorth ychwanegol.

Cafodd wybod am weithgareddau am ddim i blant yn y llyfrgell leol, yn ogystal â'r cyfle i ymuno â gwasanaethau eraill heb gost.

Trafodwyd hefyd y banc bwyd, a'r cynnig Croeso Cynnes, lle gallai Sion alw heibio ar ddydd Mawrth a dydd Gwener am fyrbryd, paned a sgwrs gefnogol.

Bu sgwrs am ei sefyllfa ariannol, gan gynnwys biliau, a chafodd ei gyfeirio at gynllun tariff cymdeithasol Dŵr Cymru HelpU i'w gefnogi. Roedd yn dymuno mynd adref i wneud cais, gyda'r sicrwydd y gallai ddychwelyd am gymorth pellach pe bai angen.

Cafodd gymorth ychwanegol ar ffurf cardiau SIM iddo ef a'i bartner, a fydd yn arbed tua £30 y mis iddynt dros gyfnod o chwe mis. Roedd yn amlwg ei fod yn teimlo'n llawer mwy cyfforddus ar ôl y sgwrs, ac yn gwerthfawrogi'r awyrgylch croesawgar, gan nodi ei fod yn bwriadu dychwelyd gyda'i blant.

Yn eiriau Sion:

Do'n i ddim im bod help felma i gael!! Diolch ofnadwy ac mae pawb yn glên iawn yma oni poeni cyn dod ond wan mi ddoi yma eto – diolch diolch!!

Yn ystod ymweliad dilynol, nodwyd ei fod yn dal i deimlo dan bwysau, gan danlinellu pwysigrwydd cynnig cefnogaeth sensitif a pharhaus.

*Er mwyn diogelu preifatrwydd unigolion, rydym wedi newid enwau yn y straeon sy'n ymddangos yn yr adroddiad hwn.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

HYBIAU CYMUNEDOL

HYBIAU CYMUNEDOL

Mae'r hybiau cymunedol yn darparu mynediad lleol at wybodaeth a chefnogaeth, gan ddod â gwasanaethau'r Cyngor a phartneriaid yn nes at drigolion.

Mae rhwydwaith o 11 Hwb Cymunedol y mae'r Cyngor yn cydweithio gyda partneriaid cymunedol a gwirfoddol i'w cynnal.

Mae bob Hwb wedi datblygu i gyfarch yr hyn sydd ei angen yn y gymuned a mae'r hyn sydd ar gael ynddynt yn cynnwys cefnogaeth digidol, cyngor ariannol, mynediad i dalebau bwyd a thanwydd, lleoliad cynnes, gweithgareddau iechyd a lles a chyngor a cyfeirio i wasanaethau eraill.

HYRWYDDWYR LLES

Mae Hyrwyddwyr Lles yn darparu cefnogaeth ariannol uniongyrchol i drigolion, gan gynnwys gwirio hawl i fudd-daliadau, cymorth gyda biliau, uchafu incwm a chyfeirio at wasanaethau arbenigol.

Mae sesiynau galw-heibio lleol wedi bod yn allweddol i gyrraedd pobl a chodi ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael, gyda'r gwasanaeth yn cael adborth cadarnhaol am ei effaith ar helpu trigolion i ymdopi â phwysau costau byw.

Pam fod hyn yn bwysig?

Mae 498 o bobl wedi derbyn cyngor a chymorth gan yr hyrwyddwyr lles yn ystod 2025/26.

Astudiaeth Achos: Stori Bethan*

Yn aml, nid un ymyrraeth unigol sy'n gwneud y gwahaniaeth, ond pecyn o gymorth wedi'i deilwra i anghenion yr unigolyn neu'r teulu.

Er bod mesur data meintiol yn bwysig, nid oes dim yn dod â'r gwaith yn fyw cystal a stori unigolyn, sy'n dangos y newid gwirioneddol ym mywydau pobl.

Cafodd Bethan ei rhoi mewn cysylltiad â'r Swyddog Lles gan ei merch, a oedd yn poeni am ei lles. Roedd cartref Bethan yn aml yn oer ac roedd ei merch wedi sylwi bod newidiadau amlwg wedi bod yn arferion byw ei mam, yn enwedig o ran bwyta a defnyddio ynni.

Dros amser, a thrwy drafodaethau sensitif gyda Bethan, datgelwyd bod y cynnydd mewn costau byw wedi arwain at orfod lleihau gwariant ar "hanfodion", gyda gwresogi a bwyd yn cael eu lleihau i reoli costau. Bu Bethan hefyd orfod gwerthu ei char oherwydd y baich ariannol o'i gynnal.

Ar ôl cynnal asesiad cychwynnol o'i sefyllfa ariannol, daeth yn amlwg mai Pensiwn y Wladwriaeth yn unig oedd yn ei hawlio, ac nad oedd yn derbyn unrhyw gymorth ychwanegol yr oedd hi'n gymwys iddo. Rhoddwyd cefnogaeth i wneud cais am Gredyd Pensiwn.

Yn ogystal, nodwyd bod gŵr Bethan yn wynebu dirywiad iechyd a heriau dyddiol gyda gweithgareddau byw bob dydd. Rhoddwyd gwybodaeth am Lwfans Gweini (Attendance Allowance), budd-dal nad oedd Bethan yn ymwybodol ohono, ac eglurwyd y gallai wneud gwahaniaeth sylweddol i'w sefyllfa. Cyfeiriwyd Bethan at Cyngor ar Bopeth i gael cymorth pellach gyda chwblhau'r ffurflen.

Yn dilyn ymyrraeth a chefnogaeth llwyddodd Bethan i hawlio Credyd Pensiwn a Lwfans Gweini.

Mewn sgwrs ddilynol, diolchodd merch Bethan am y gefnogaeth a ddarparwyd, gan nodi ei bod wedi gwneud gwahaniaeth sylweddol i ansawdd bywyd ei mam a'i thad. Roedd y cartref bellach yn fwy sefydlog yn ariannol, gyda gwelliant graddol yn eu harferion byw. Roedd rhai o'u harferion arferol wedi dechrau dychwelyd, ac roedd y tŷ yn gynhesach ac yn fwy cyfforddus o ganlyniad.

*Er mwyn diogelu preifatrwydd unigolion, rydym wedi newid enwau yn y straeon sy'n ymddangos yn yr adroddiad hwn.

Beth sydd wedi ei gyflawni yn ystod 2025/26?

EIN FFORDD O WEITHIO

GAFael LLAW

Lansiwyd y prosiect peilot "Gafael Llaw" i ymateb i bwysau ar wasanaeth Galw Gwynedd drwy gynnig dull mwy personol a rhagweithiol o gefnogi trigolion gyda materion cymhleth. Mae'r prosiect yn canolbwyntio ar sgysiau lles, yn enwedig gyda phobl hŷn ac unigolion oedd yn gwneud cais am fathodyn glas, er mwyn ceisio atal eu sefyllfa rhag gwaethygu a cynnal eu hannibyniaeth.

Mae rhai o alwyr i ganolfan gyswllt Cyngor Gwynedd felly yn derbyn cefnogaeth "Gafael Llaw" pan fydd ei angen.

Pam fod hyn yn bwysig?

Rhoddwyd cymorth i 162 o drigolion drwy'r Tîm Gafael Llaw yn ystod 2025/26.

DATBLYGU GWEITHLU

Mae'r Cyngor wedi cyflwyno hyfforddiant Money Guiders i staff rheng flaen mewn llyfrgelloedd, Siopau Gwynedd a Galw Gwynedd, er mwyn cryfhau'r gefnogaeth ariannol i drigolion. Mae'r hyfforddiant tair lefel yn rhoi sgiliau a hyder i staff ddarparu cymorth sensitif ac effeithiol, gan symud tuag at dull mwy cynhwysfawr sy'n deall anghenion ehangach trigolion ac yn hwyluso cyfeirio at y gefnogaeth briodol.

PROSIECTAU CYDRADDOLDEB A TEGWCH

Mae cydraddoldeb yn flaenoriaeth i'r Cyngor, wedi'i arwain gan y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024-28. Mae'r Gweithgor Cefnogi Pobl wedi defnyddio data i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau mewn gwasanaethau mewn dau brosiect penodol yn ystod 2025/26:

- Ymgysylltwyd ag ysgolion, cyrff llywodraethu a Byw'n Iach er mwyn mynd i'r afael â gostyngiad mewn gwersi nofio mewn ysgolion, gan adnabod rhai rhwystrau fel cludiant.
- Adolygiad o ddarpariaeth manau parcio anableded gan ddwyn adrannau ynghyd i ystyried anghenion defnyddwyr, tegwch y drefn a gosod sylfaen ar gyfer opsiynau pellach.

Astudiaeth Achos: Stori Dewi *

Yn aml, nid un ymyrraeth unigol sy'n gwneud y gwahaniaeth, ond pecyn o gymorth wedi'i deilwra i anghenion yr unigolyn neu'r teulu.

Er bod mesur data meintiol yn bwysig, nid oes dim yn dod â'r gwaith yn fyw cystal a stori unigolyn, sy'n dangos y newid gwirioneddol ym mywydau pobl.

Cysylltodd aelod o dîm Gafael Llaw â Dewi ar ôl iddo wneud cais am fathodyn parcio anabl.

Eglurodd Dewi ei fod yn ymdopi â'r rhan fwyaf o bethau o ddydd i ddydd ar hyn o bryd, ond ei fod yn teimlo fel pe bai "ar fin" angen mwy o gymorth. Dywedodd fod ganddo lanhawr yn y gorffennol, ond nad yw wedi bod yn dod yn ddiweddar.

Gofynnwyd iddo a oedd wedi gwneud cais am Lwfans Gweini (Attendance Allowance) i helpu gyda chostau ychwanegol. Dywedodd fod Age Cymru wedi bod yn hynod o gymorth iddo ac wedi cyflwyno cais ar ei ran yn ddiweddar, ac ei fod yn disgwyl penderfyniad. Cadarnhaodd hefyd ei fod wedi trafod Credyd Pensiwn gyda nhw.

Trafodwyd diogelwch yn y cartref. Eglurodd Dewi fod ganddo reiliau llaw ar y grisiau, ac er ei fod fel arfer yn gallu symud o gwmpas ei gartref bach, ei fod weithiau'n cael trafferth. Cafodd hefyd bennod o bendro y bore hwnnw. Awgrymwyd iddo wneud apwyntiad gyda'i nyrs practis i gael "MOT" iechyd.

Cafwyd sgwrs am Teleofal, gan y gallai fod o gymorth iddo pe bai'n cwmpo ac yn methu galw am help. Roedd Dewi yn dangos diddordeb mawr ac gofynnodd am atgyfeiriad am fwy o wybodaeth. Oherwydd ei anawsterau symudedd, gwnaed cais iddo hefyd am wasanaeth casglu biniau o'r drws cefn, gan ei fod wedi nodi ei fod yn cael hi'n anodd cario'r biniau dros blatfform o flaen y tŷ.

Yn gymdeithasol, dywedodd Dewi ei fod yn mynd allan weithiau. Nid yw'n gyrru, ond mae ffrindiau'n ei gasglu o bryd i'w gilydd, ac mae'n mwynhau cael cinio gyda'i ferch unwaith yr wythnos. Rhoddwyd gwybodaeth iddo hefyd am hwb cymunedol yn ei ardal.

Diolchodd Dewi yn fawr am yr alwad ac roedd yn gwerthfawrogi'r cymorth a'r wybodaeth.

*Er mwyn diogelu preifatrwydd unigolion, rydym wedi newid enwau yn y straeon sy'n ymddangos yn yr adroddiad hwn.

RBe fyddwn ni'n ei wneud yn 2026/27?

PRIF FEYSYDD

CYMORTH COSTAU BYW

Byddwn yn parhau i hyrwyddo cymorth ariannol a budd-daliadau sydd ar gael, a sicrhau fod pawb yn hawlio eu harian. Yn benodol, byddwn yn:

- Hyrwyddo cofrestru awtomatig ar gyfer tariffau cymdeithasol a'r Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth
- Rhedeg ymgyrchoedd ar adegau penodol, fel gwyliau ysgol a digwyddiadau tymhorol
- Chwilio am ffyrdd o leihau allgau digidol a gwella mynediad i wasanaethau ar-lein

HYBIAU CEFNOGI POBL

- Ail-edrych ar model yr hybiau a gweithredu rhaglen trawsnewid er mwyn sicrhau darpariaeth fwy cydlynol ar draws y sir.

EIN FFORDD O WEITHIO

- Gwerthuso'r peilot "Gafael Llaw" a cynllunio ar gyfer y dyfodol.
- Ymgorffori rhaglen waith hyfforddiant trawma wybodus a ymwybyddiaeth hawliau plant o fewn gwaith y Gweithgor.

SUT BYDDWN YN MESUR LLWYDDIANT?

- Nifer a % hawlwy'r Budd-dal Tai
- Nifer a % Hawlwyr Tâl Tai Dewisol
- Nifer a % hawlwy'r cinio ysgol am ddim
- Nifer a % mynychwyr Clybiau Brecwast
- Nifer a % hawlwy'r gofal plant am ddim
- Nifer a % hawlwy'r tocyn teithio am ddim
- Nifer y talebau argyfwng a ddarparwyd (Charis)
- Nifer talebau tanwydd argyfwng a ddyfarnwyd
- Nifer unigolion sy'n cael eu cefnogi nol i waith
- Nifer a gwerth £ gostyngiadau Treth Cyngor
- £ mwy o arian ym mhocedi trigolion Gwynedd
- Nifer sesiynau cyngor costau byw a gynhaliwyd (Hyrwyddwyr Lles)
- Nifer a % trigolion adrodd eu bod wedi derbyn y cymorth oedd ei angen arnynt, ar y pwynt cyntaf (Hybiau)
- Nifer ymholiadau Gafael Llaw
- % yr achosion Gafael Llaw gafodd ddatrysiad a chymorth
- Nifer staff yn derbyn hyfforddiant gofal cwsmer / person ganolog
- Nifer staff wedi cwblhau hyfforddiant tywysydd ariannol
- Astudiaethau achos a storïau trigolion